

DESCOPERIRI DE MONEDE ANTICE

CONSTANTIN PREDA

În colecția d-lui Ionel Matei din București se află câteva categorii monetare antice provenind din localități diferite. Cele mai multe dintre acestea s-au găsit în Dobrogea și câte una în Moldova și Oltenia. Din rândul acestora fac parte emisiuni macedonene, grecești din zona pontică, tracice, thasiene, romane republicane și imperiale. În ciuda diversității lor, ca tipuri și loc de proveniență, monedele respective prezintă un interes deosebit, atât din punct de vedere numismatic, cât și istoric. Criteriul pe care l-am adoptat la întocmirea catalogului monedelor, precum și la comentariul numismatic și istoric, este, desigur, cel cronologic.

I. În primul rând ar fi de luat în considerație cele cinci monede despre care avem informații că s-ar fi descoperit în localitatea Albești (jud. Constanța). Deși nu se face precizarea în datele transmise nouă, piesele trebuie legate de cetatea greco-bizantină din această localitate, avanpost al orașului Callatis în teritoriul său rural și în vecinătatea imediată a celui autohton. Toate monedele datează din faza veche a cetății, respectiv din a doua jumătate a secolului al IV-lea și începutul secolului al III-lea a.Chr.

1-3. În rândul acestui lot monetar un prim loc îl ocupă trei emisiuni de bronz de la regele Macedoniei Filip al II-lea. Două dintre acestea, având pe revers ca simbol un trident și sigla AR (în ligatură), au fost emise, după toate probabilitățile, la Amphipolis. A treia, care are ca simbol un arc, aparține unui atelier incert. Toate sunt emisiuni postume din perioada 315-294 a.Chr.¹ (pl. I, nr. 1-3). Acestea vin să se adauge celor câteva exemplare de la același rege, descoperite în cursul săpăturilor arheologice efectuate în cetate de către specialiști ai muzeului din Constanța².

4. Moneda următoare, cu aceeași proveniență, este o emisiune de bronz atribuită, după toate probabilitățile, regelui trac Amatokos al II-lea (359-351 a.Chr.). Piesa este o variantă la un tip similar, cunoscut și publicat anterior³. Deosebirea constă în aceea că exemplarul de față prezintă pe av. un cal spre dr. și nu spre st. ca la tipul de bază. În plus, legenda cu numele regelui pare să fi fost plasată pe av., deasupra calului, unde sunt vizibile urme de litere. Pe rv., unde este redată o secure bipenă, se mai păstrează, către margini, urme ale pătratului incus (pl. I, nr. 4).

Este pentru prima dată când se face o astfel de descoperire în spațiulgetic dobrogean. În aceeași zonă, mai exact la Histria și Mangalia, se semnalează prezența unor emisiuni ale regelui trac Seuthes al III-lea⁴.

5. Ultima monedă din acest lot de la Albești este o emisiune din Chersonesul Tauric. Tipul monetar ca atare este relativ bine cunoscut⁵. Față de acesta, exemplarul nostru reprezintă o variantă. De pildă, legenda de pe av. pare să fi fost plasată în câmp dr. și nu în exergă, cum apare de regulă. De asemenea, pe rv. nu se mai întrevăd semne de legendă și nici de simbol, deși piesa este destul de bine conservată (pl. I, nr. 5).

Monede emise la Chersonesul Tauric mai sunt semnalate în Dobrogea la Jurilovca-Argamum⁶, Constanța-împrejurimi și la Izvoarele⁷ (jud. Constanța), aceasta din urmă datând însă din epoca romană imperială.

II-III. O a doua categorie de monede, aparținând aceleiași colecții, este reprezentată de patru monede de bronz emise de orașul Histria. Primele două s-au descoperit la Sinoie, com. Mihai Viteazu, jud. Constanța. Cea mai veche este o emisiune de tipul cu roata și legenda IET (pl. I, nr. 6). Cealaltă aparține unei serii mai târzii din rândul monedelor grecești autonome, având ambele fețe complet șterse. Pe rv. însă a fost aplicată contramarca ICTPIH (TP în ligatură), de formă rectangulară (pl. I, nr. 7). Aceasta se poate data, ținând seama de caracterul scrierii și forma contramărcii, fie la finele secolului I a.Chr., fie mai degrabă în cursul secolului I p.Chr. Un astfel de tip de contramarcă se întâlnește relativ rar pe monedele vest-pontice, caracteristice fiind, pentru acestea, cele ce redau, în mod obișnuit, capete de zeiță, datând însă din epoca preromană⁸.

Ultimele monede din această categorie sunt două piese, tot din bronz, care ar proveni, potrivit informațiilor primite, din localitatea Răcătău (jud. Bacău). Localitatea este cunoscută ca urmare a descoperirii și cercetării aici a uneia din cele mai reprezentative dave getice din ultimele două secole dinaintea de cucerirea romană a Daciei. Monedele nu pot proveni din această așezare, deoarece ele sunt mult mai vechi. Este vorba de emisiuni de tipul cu capul lui Apollon, care datează din a doua jumătate a secolului al IV-lea a.Chr. (pl. I, nr. 8-9). Emisiuni întru totul identice alcătuiesc conținutul tezaurului de la Fedești, com. Șuletea, jud. Vaslui. Tipul cu reprezentările și sigla identice, precum și excelența lor conservare ne determină să credem că aceste monede histriene provin din tezaurul de la Fedești. Se știe că imediat după descoperirea acestuia unele exemplare s-au dispersat, fiind recuperate, în cea mai mare parte, ulterior, în diferite etape⁹. Printre piesele răspândite s-ar putea număra și cele două monede de care ne ocupăm, ajunse în posesia colecționarilor din zonă, indicând ca loc de descoperire localitatea Răcătău, bine cunoscută ca important centru arheologic.

IV. În ordine cronologică urmează un foarte interesant grup de cinci tetradrahme de tip Thasos, cu mențiunea că s-au găsit prin părțile de sud ale Craiovei. Monede thasiene se mai cunosc în această zonă, sub formă de tezaur, semnalate, unul chiar la Craiova¹⁰, iar altul, în apropiere, la Bucovăț, jud. Dolj¹¹. Prin urmare, o nouă descoperire de acest fel în sectorul respectiv se înscrie în limitele firescului. Ceea ce surprinde însă la monedele din acest grup, care aparține în mod sigur unui tezaur, este aspectul lor tehnic și stilistic, destul de diferit față de tipul general reprezentat de descoperirile din Dacia. Doar o singură piesă păstrează trăsăturile principale ale tipului de bază, dar și în acest caz se remarcă unele

deosebiri, constând în prezența unor urme de litere în marginea dreaptă, plasate în afara legendei, dând impresia unei surfrapări sau a unei deteriorări a ștanței monetare (pl. II, nr. 10). Celelalte patru exemplare au flanul mai mare decât cel obișnuit al tetradrahmelor thasiene, cu suprafețele ieșite mult în afara conturului ștanței. Reprezentările, redată cu ștanțe diferite, sunt parțial applatizate, iar legendele, de fiecare dată, incomplete. În plus, toate prezintă tăieturi adânci aplicate pe rv., unele străpungând moneda pe toată grosimea ei, fiind similare celor întâlnite pe monedele locale de tip Huși-Vovriești¹². Patru exemplare au câte o tăietură, iar cel de-al cincilea are două astfel de semne de verificare a metalului (pl. II, nr. 11 și pl. II, nr. 12-14).

După câte se pare, având în vedere aspectul tehnic amintit mai sus, cele patru exemplare cu trăsături proprii provin dintr-un atelier local, sud sau nord-dunărean. În acest sens pledează nu numai mărimea și applatizarea flanului, ci și dimensiunile micșorate ale conturului ștanțelor monetare. De exemplu, toate cele patru piese, considerate a fi imitații locale, au diametrul ștanțelor de 26 mm, fiind mai redus față de cel al originalelor, care măsoară 29 mm. Tiparele monetare ale acestor tetradrahme nu ocupă niciodată întreg flanul monetar, rămânând, în afara conturului acestora, un substanțial câmp liber, ceea ce nu este cazul la originale, unde limitele ștanțelor coincid cu cele ale flanurilor.

V. Denarii romani republicani sunt reprezentați în acest lot de monede doar printr-un singur exemplar. Este vorba de un denar emis în anul 78 a.Chr., aparținând magistratului M. Volteius, descoperit, potrivit aceluiași informații, în zona cunoscutului oraș roman Troesmis (Iglița-Turcoaia, jud. Tulcea) (pl. II, nr. 15). Nu rezultă din datele consemnate dacă moneda provine din cetatea romană sau din împrejurimile acesteia. Descoperirile de denari romani republicani din Dobrogea se prezintă, deocamdată, mult sub nivelul celor făcute în celelalte zone ale Daciei nord-danubiene¹³. De aceea, orice nouă apariție de acest gen, fie și izolată, poate contribui la întregirea tabloului general al circulației denarilor republicani în ținutul getic dintre Dunăre și Pontul Euxin.

VI-VII. Ultima categorie de monede din lotul de care ne ocupăm o reprezintă emisiunile romane imperiale. Din rândul acestora fac parte mai întâi două piese descoperite la Ciucurova, jud. Tulcea. Una dintre ele este un denar de la Traian, (pl. II, nr. 16) iar cea de-a doua un as emis în vremea împăratului Hadrian (pl. II, nr. 17).

La acestea se adaugă apoi un grup de 11 denari, provenind din localitatea Dunăreni, com. Aliman, jud. Constanța. Prima monedă, în ordine cronologică, este o emisiune de la Sabina, remarcându-se prin patina care acoperă, în mod compact, ambele fețe ale monedei, precum și prin greutatea destul de scăzută pentru această vreme, fiind de numai 2,36 g. În plus, în marginea superioară a monedei se observă un mic peduncul, rezultând probabil de la turnarea flanului (pl. III, nr. 18).

Celelalte zece exemplare, toate denari, se prezintă ca un grup foarte unitar din punct de vedere numismatic, tehnic și cronologic. Conservarea lor, în cele mai multe cazuri, este foarte bună. Greutățile lor variază între 2,70-2,92 g și 3,14-3,70 g. Una singură, o emisiune de la Severus Alexander, coboară la 2,03 g. Printre cei zece denari se întâlnește un exemplar hibrid, reversul întâlnindu-se la unele emisiuni din vremea lui Caracalla (BMC, 636). Aspectul tehnic și conservarea, întru totul unitare, ne îndreptățesc să admitem că avem de-a face cu un fragment de tezaur. Structura acestui grup monetar este tipică felului în care se eșalonează

emisiunile într-un tezaur. În ordine cronologică, avem următorul tablou: 1 AR Faustina I, 2 AR Faustina II, 1 AR Septimius Severus, 2 AR Iulia Domna, 1 AR Elagabal, 2 AR Severus Alexander și 1 AR Iulia Mamaea (pl. III, nr. 19–28).

După cum se vede din catalogul de la finele acestei prezentări, cel mai recent denar este o emisiune din timpul domniei lui Severus Alexander din anul 227 p.Chr. În Dobrogea s-au semnalat până în prezent două tezaure cu ultimele emisiuni din timpul lui Severus Alexander, ambele fiind, din păcate, încă inedite. Primul dintre acestea s-a descoperit la Alba, com. Izvoarele, jud. Tulcea și cuprinde 158 de denari, ce se eșalonează în timp de la Antoninus Pius până la Severus Alexander inclusiv¹⁴. Cel de-al doilea tezaur provine de la Constanța, cartierul Grăniceri, și cuprinde, pe lângă denari, emisiuni greco-coloniale, ultimele datând din vremea aceluiași împărat¹⁵.

Între cele trei tezaure se poate vorbi de o relație cronologică de caracter general, în sensul că toate au, ca ultime monede, emisiuni din timpul domniei lui Severus Alexander, fără a putea preciza însă dacă acestea au fost sau nu îngropate la aceeași dată și în aceleași împrejurări de ordin istoric. Pentru tezaurul de la Constanța nu se poate, în nici un caz, stabili o dată cât de cât exactă, deoarece monedele lui Severus Alexander sunt emisiuni greco-coloniale. Lotul de monede de la Dunăreni reprezintă un fragment de tezaur și de aceea nu avem certitudinea existenței, în restul depozitului, a unor piese emise și după anul 227. Singurul tezaur care ne va putea oferi o dată cât de cât exactă este cel de la Alba. Acestuia îi putem eventual alinia și celelalte două descoperiri și să admitem astfel că avem, deocamdată, un grup de tezaure îngropate în timpul domniei lui Severus Alexander sau chiar imediat ulterior domniei acestuia.

În legătură cu cauzele care au pricinuit ascunderea tezaurelor respective în această perioadă nu putem să facem mai mult decât să emitem unele supoziții. Este posibil ca la o anumită dată, ulterioară anului 227, să fi avut loc un atac al carpile, cei care aveau să se remarce, până la mijlocul secolului al III-lea p.Chr., prin mai multe atacuri întreprinse în Moesia Inferior și în Dacia¹⁶. Deocamdată, pentru perioada de domnie a lui Severus Alexander nu avem nici o dovadă scrisă care să ateste în mod cert un atac carpic în Moesia Inferior, fără a exclude cătuși de puțin o astfel de eventualitate. Rămâne de stabilit, prin descoperiri viitoare, dacă nu cumva cele trei tezaure nu pot fi puse în legătură cu evenimentele din anul 238 p.Chr., când avem atestat limpede un astfel de atac carpic.

CATALOGUL DESCOPERIRILOR

I. ALBEȘTI, jud. Constanța

Filip al II-lea

1. Av. Capul lui Apollon în profil spre dr.
Rv. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. Călărețul olimpic la trap spre dr.; sub cal sigla AR monogramată și în exergă trident.

AE ↑ 6,96 g; 20 mm.

L. Müller, *Numismatique d'Alexandre le Grand*, p. 133 și 337 (pl. XXIV, 74); SNG, *The Alpha Bank, Macedonia*, I. Atena, 2000, nr. 394, anii 315–294. Amphipolis.

2. Ca mai sus, dar simbol pe rv.; sub cal, trident.

AE ↑ 6,15 g; 18 mm.

L. Müller, *op.cit.*, p. 133, 377 (pl. XXIV, 67). Amphipolis.

3. Ca mai sus, dar atelier incert; sub cal, un arc.

AE ← 5,89 g; 16 mm.

L. Müller, *op.cit.*, p. 383 (pl. XXIV, 354).

Amatokos al II-lea

4. Av. Cal la trap spre dr.; deasupra urme de legendă.

Rv. Secure bipenă înscrisă într-un pătrat incus, puțin adâncit.

AE ← 12,65 g; 20 mm; 5 mm grosime.

Ulrike Peter, *Die Münzen der thrakischen Dynasten (5-3 Jh. v.Chr.). Hintergründe ihrer Prägungen*, p. 134, fig. 1, var.; Jordanka Jouroukova, *Monetite na trakiiskite plemena i vladeteli*, fig. 58–59, var.

Chersonesul Tauric

5. Av. Artemis în chiton și cu lance în dr., ține genunchiul dr. pe căprioară; totul spre dr.; în câmp st. urme de legendă.

Rv. Taur înfuriat spre st.; nu se remarcă urme de legendă.

AE ↓ 13,93 g; 26 mm.

V.A. Anohin, *Monetnoe delo Hersonesa*, p. 26 și 139, pl. V, 77–81 (var.); S.W. Grose, *Catalogue of the McClean Collection of Greek Coins*, II, Cambridge, 1926, p. 182, nr. 4439, fig. 166, 8–9 (var. legendă).

II. SINOIE, com. Mihai Viteazu, jud. Constanța

Histria

6. Av. Roată cu patru spițe.

Rv. ΙΣΤ.

AE 2,95 g; 15 mm.

Pick, 531; *Histria*, III, p. 32–37 și 89–103.

7. Av. și rv. complet șterse. Pe rv. contramarca ICTPIH (TP în ligatură).

AE 4 g; 20 mm.

III. RĂCĂȚĂU?, com. Horgești, jud. Bacău

Monedele provin probabil din tezaurul de la Fedești, jud. Vaslui.

Histria

8. Av. Capul lui Apollon laureat spre dr.

Rv. ΙΣΤ P I H. Vultur pe delfin spre st.; sub coada delfinului sigla H.

AE ↗ 3,03 g; 16 mm; conservarea excelentă.

Pick, 454; B. Mitrea, C. Buzdugan, SCN, 8, 1984, p. 25–31 și 9, 1989, p. 11–12.

9. Același tip monetar, dar altă ștanță.

AE → 4,64 g; 16 mm; conservarea excelentă.

Pick, 454; B. Mitrea, C. Buzdugan, *op. și loc. cit.*

IV. CRAIOVA, împrejurimi

Thasos

10. Av. Capul lui Dionysos cu cunună de iederă spre dr.

Rv. ΗΡΑΚΛΕΟ[ΥΣ] ΣΩΤΗΡΟΣ ΘΑΣΙΩΝ.

Herakles nud, cu pielea leului și măciucă, în față, și privirea spre st.; în câmp st. M.

Tetradrahmă ↑ 16,52 g; 31 mm. Marginea din dr. și parțial cea din st. turtite și chiar cu urme de legendă; în dr. tăietură.

Head, p. 265–266.

11. Av. Ca mai sus, dar flanul mai mare, lățit în partea st., și efigia ușor aplatizată.

Rv. Ca mai sus, dar [H]ΠΑΚΛΕΟΥ[Σ] [ΣΩΤ]ΗΡΟΣ ΘΑ[ΣΙΩΝ]. Partea st. este lățită și aplatizată; tăietură peste Herakles, pe verticală, de la mijloc în jos.

Tetradrahmă ↑ 16,40 g; 34 mm.

12. Av. Ca mai sus, dar altă ștanță.

Rv. Ca mai sus, dar [HP]AKΛEOYΣ [Σ]ΩΤΗΡΟΣ [ΘΑΣΙΩΝ]; probabil aceeași ștanță.

Tetradrahmă ↑ 16,05 g; 35 mm.

13. Av. Ca mai sus, dar câmp liber de jur împrejur și altă ștanță.

Rv. Ca mai sus, dar [HP]AKΛEOY[Σ] [Σ]ΩΤΗΡΟΣ [ΘΑΣΙΩΝ]; câmp liber în dr. și deasupra; două tăieturi.

Tetradrahmă ↑ 16 g; 34 mm.

14. Av. Ca mai sus, dar altă ștanță; marginile mult lățite și aplatizate.

Rv. Ca mai sus, dar [H]ΠΑΚΛΕΟΥ[Σ] [Σ]ΩΤΗΡΟΣ[Σ] [ΘΑΣΙΩΝ]; marginile lățite și aplatizate.

Tetradrahmă ↑ 16,15 g; 35 mm.

V. *TROESMIS (Iglița-Turcoaia,*
jud. Tulcea)

Romană republicană

M. Volteius

15. Denar ↓ 3,32 g; 17 mm.
Crawford, 385/3, Roma, anul 78 a.Chr.
Sydenham, 776, anul 76 a.Chr.;

VI. *CIUCUROVA, jud. Tulcea*

Romane imperiale

Traian

16. Denar ↓ 3,16 g; 20 mm.
BMC, 125; RIC, 67; anii 101–102.

Hadrian

17. As ↓ 12,36 g; 28 mm.
BMC, 1265?; RIC, 616?; anii 119–138.

VII. *DUNĂRENI, com. Aliman,*
jud. Constanța

Sabina

18. Denar ↓ 2,36 g; 17 × 19 mm.
BMC, 929; RIC, 390; anii 134–137 (cf.
BMC, p.CL).

Faustina

19. Denar ↓ 3,70 g; 17 mm.
BMC, 421; RIC, 362; anii 147–161 (cf.
BMC, p. XLIII).

Faustina a II-a

20. Denar ↓ 3,42 g; 18 mm.

BMC, 832; RIC, 1367, anii 157–161
(cf. BMC, p. XLIII).

21. Denar ↑ 2,85 g; 17 mm.
BMC, 89; RIC, 676; anii 161–176.

Septimius Severus

22. Denar ↑ 2,73 g; 18 mm.
BMC, 107, p. 39; RIC, 58, Roma, anul 195.

Julia Domna

23. Denar ↓ 278 g; 18 mm.
BMC, 69; RIC, 574; anii 196–211.

Rv. FIDES PVBLICA.

24. Denar ↓ 3,66 g; 18 mm.
Hibrid, av. Septimius Severus, BMC, V, 1, p. 156; RIC, p. 166, nr. 539, și rv. la Caracalla, BMC, V, 2, p. 156, nr. 636; RIC, p. 213, nr. 8.

Elagabal

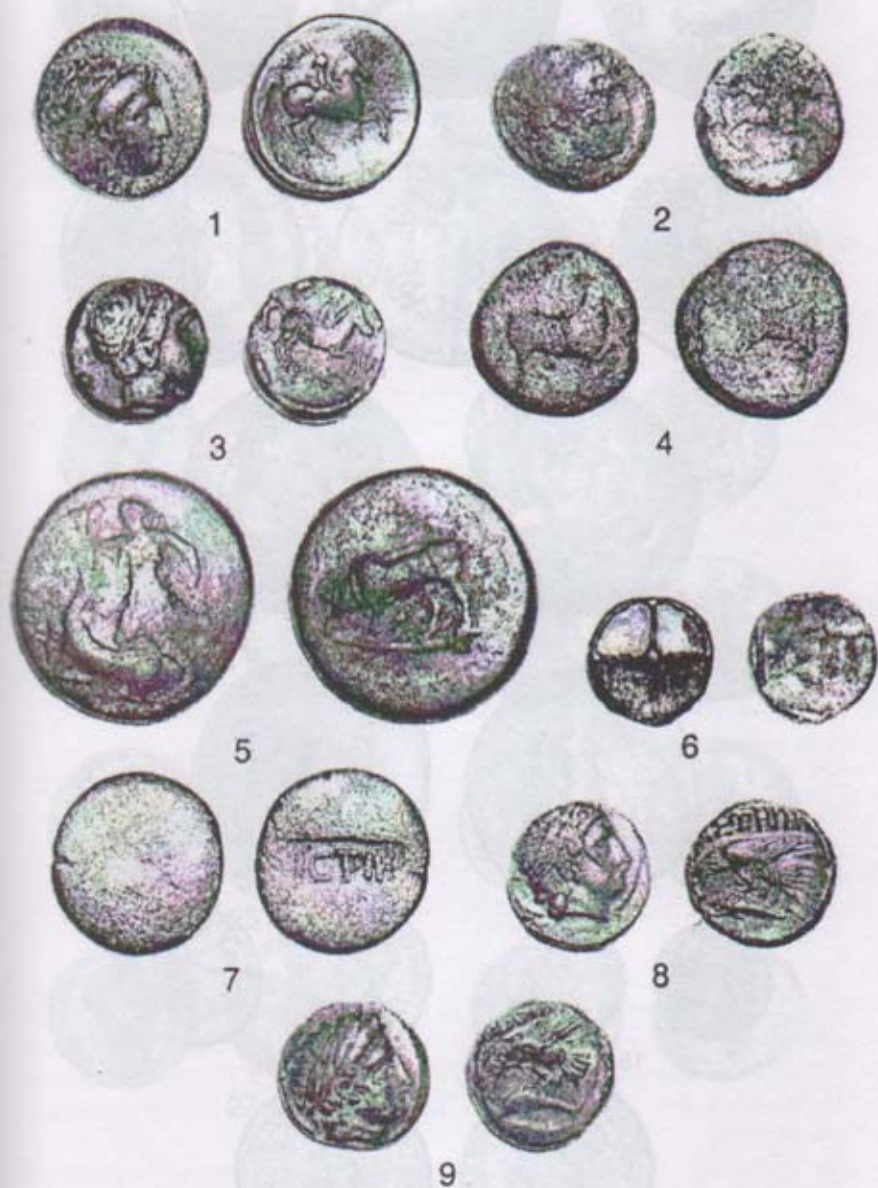
25. Denar ↑ 2,92 g; 19 mm.
BMC, 225; RIC, 131; anii 219–222.

Severus Alexander

26. Denar ↑ 3,14 g; 19 mm.
BMC, 232; RIC, 144; Roma, anul 225.
27. Denar ↓ 2,03 g; 19 mm.
BMC, 407; RIC, 61; anul 227.

Julia Mamaea

28. Denar ↑ 2,79 g; 19 mm.
BMC, 43; RIC, 343, anul 223 (cf.
BMC, p. 47).

PL. I. Monede macedonene, tracice și grecești: 1-3 Filip al II-lea, 4 Amatokos al II-lea, 5 Chersonesul Tauric (Albești); 6-9 Histria (Sinoie și Răcățiu).

Pl. II. Monede grecești și romane: 10-14 tetradrahme thasiene (Craiova-împrejurimi); 15 denar roman republican (Iglița-Turcoaia); 16-17 emisiuni romane imperiale (Ciucurova).

Pl. III. Denari romani imperiali, 18–28 (Dunăreni).

- ¹ L. Müller, *Numismatique d'Alexandre le Grand*, Copenhaga, 1855, p. 133 și 377 (pl. CCTV, 74); SNG, *Macedonia*, I, *The Alpha Bank*, Atena, 2000, nr. 394, Amphipolis, sigla AR (în ligatură), anii 315–294 a.Chr.
- ² A. Rădulescu și colab., *Materiale*, Oradea, 1979, p. 167–173.
- ³ Jordanka Jouroukova, *Monetite na trakiiskite plemena i vladeteli*, Sofia, 1992, p. 166 (fig. 58–59); Ulrike Peter, *Die Münzen der thrakischen Dynasten (5-3 Jh.v.Chr.)*, *Hintergründe ihrer Prägungen*, Berlin, 1997, p. 134–135.
- ⁴ B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 23, 1979, p. 372; cf. și C. Preda, *Istoria monedei în Dacia preromană*, București, 1998, p. 119.
- ⁵ P. Gardner, în B.V. Head, P. Gardner, *A Catalogue of the Greek Coins in the British Museum. The Tauric Chersonese, Sarmatia, Dacia, Moesia, Thrace*, Londra, 1877, p. 3, nr. 7; S.W. Geor., *Catalogue of the McClean Collection of Greek Coins*, II, Cambridge, 1926, p. 182, nr. 4439 (fig. 166/8–9, var.); V.A. Anohin, *Monetnoe delo Heronesia*, Kiev, 1977, p. 26 și 139 (pl. V, 77–81, var.).
- ⁶ Maria Coja, *BMI*, 41, 1972, 3, p. 36.
- ⁷ B. Mitrea, *SCIV*, 21, 1970, p. 333.
- ⁸ T. Gerasimov, *Izvestija Sofia*, 15, 1946, p. 51 și urm.; C. Preda, în C. Preda, H. Nafar, *Histria*, III, *Descoperirile monetare 1914–1970*, București, 1973, p. 45–46.
- ⁹ B. Mitrea, C. Buzdugan, *SCN*, 8, 1984, p. 25–36 și 9, 1989, p. 11–12; Carmen Maria Petolescu, C. Buzdugan, *CN*, 8, 1996, p. 15–18; datarea propusă în acest ultim articol este greșit acceptat din considerente istorice și numismatice.
- ¹⁰ B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 20, 1976, p. 288.
- ¹¹ Iudita Winkler, *SCȘCluj*, 1955, p. 108; B. Mitrea, *op.cit.*, 15, 1971, p. 398.
- ¹² C. Preda, *Monedele geto-dacilor*, București, 1973, p. 111–131; cf. pentru epoca romană J.B. Giard, *Catalogue des monnaies de l'Empire Romain*, Paris, 1976, p. 36.
- ¹³ C. Preda, *Istoria monedei ...*, p. 281–310.
- ¹⁴ B. Mitrea, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p. 313.
- ¹⁵ Antoaneta Vertan, *Circulația monetară în Dobrogea romană, sec. I–III e.n.*, teză de doctorat, susținută la Universitatea din București, 1999, p. 262.
- ¹⁶ Panegirici latini, IV, Anonim, V, I; SHA, XX, 20, 1–12; XXI, 16, 3, p. 70; Petrus Patricianus, 8; cf. pentru bibliografia problemei, Gh. Bichir, *Cultura carpică*, București, 1973, p. 180–185; cf. și Al. Avram, în *2050 ani de la fâurirea de către Burebista a primului stat al geto-dacilor*, București, 1980, p. 117–126.

RECENT DISCOVERIES OF ANCIENT COINS

ABSTRACT

In the collection of Mr Ionel Matei from Bucharest there are 28 ancient coins discovered in different localities. Most of them are from Dobrouja and just a few were found in Moldavia and Oltenia. Five coins – 3 AE Phillip I, 1 AE issued by the Thracian king Amatokos II, 1 AE Tauric Chersones – were found at Albești, Constanța county.

From Sinoie, Constanța county, there is a bronze Histrian coin (wheel type) and another one with the countermark ICTPIH. Two other Histrian coins (Apollo's head type) were registered as discoveries from Răcătău, Bacău county, but they probably belong to the Fedești hoard, Vaslui county.

From the neighbouring of Craiova, Dolj county, there are five interesting tetradrachms from Thasos; they have some technical particularities and present incisions.

The last coins in this collection are: 1 AR Roman republican found at Troesmis (Iglița, Turcoaia village, Tulcea county) and 11 AR Roman imperial discovered at Dunăreni, Constanța county, from Sabina to Severus Alexander. The most recent of them was struck in 227 A.D.

EXPLANATION OF THE FIGURES

Pl. I. Macedonian, Thracian and Greek coins: 1-3 Philip II, 4 Amatokos II, 5 The Tauric Chersonese (Albești); 6-9 Istros (Sinoie and Răcătău).

Pl. II. Greek and Roman coins: 10-14 Thasos tetradrachms (Craiova neighborhood), 15 Roman republican denarius (Iglița-Turcoaia), 16-17 Roman imperial issues (Ciucurova).

Pl. III. Roman imperial denarii, 18-28 (Dunăreni).

În cadrul anului 2001 se intră în colecția numismatică a Muzeului de Istorie Locală și Arheologică Constanța două monede de argint, emise de comunitățile Cizic și Milat, descoperite în apropierea localității Sinoie (jud. Constanța) peștera "Măvălele 1125". Odată loz, a fost întreprinsă o și în arheologia și cercetarea științifică și s-au găsit sursele Redu D. a doua din Constanța.

CATALOG

CYZIC

1. AR (2000), 111 g, 27 mm.

2001 Tulcea, Măvălele 1125, nr. 2214, p. 296-297 & Cr.

MILAT

2. AR (2000), 101 g, 21 mm.

2001 Tulcea, Măvălele 1125, nr. 2296, p. 310-311 & Cr.

Cizicul, colonie a Miletilis, a fost ridicat pe în mijlocul secolului al VIII-lea și începutul secolului al VII-lea, prin intermediul supșilor alichere, a crescut și s-a dezvoltat ca un centru pseudo-integral (tranzit comercial, destinat în special comerțului de mărfuri în bazinul Mării Negre). Prezența acestui centru economic și comercial, din punct de vedere economic, în zona Dunării de Jos, a fost pâră pe "Măvălele", scoția din anul cunoscut în perioada secolului VI-X și Cr., o perioadă de dezvoltare economică, ca beneficiară a relațiilor cu populația autohtonă. Un rol important în pârăntirea modului de viață de Cizic ar fi fost și activitatea maritimă bine dezvoltată din Marea Neagră.